

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Голос України

№220 (2971)

СУБОТА 23 листопада 2002 року

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

На перехресті проблем

Спільним доробком Київської міськдержадміністрації та Міністерства транспорту стало відкриття нового стиковочного транспортного вузла «Видубичі». Він унікальний і поки що єдиний у місті. Тут зосереджено майже всі види міського та приміського пасажирського транспорту: метро, тролейбус, міські, приміські та міжміські автобуси, таксомотори, залізниця.

Про це йшлося на спільному засіданні колегій — Міністерства транспорту України та Київської міської державної адміністрації, на якому розглядалося питання про транспортне забезпечення та розвиток його інфраструктури у столиці. В ньому взяли участь Міністр транспорту Георгій Кірпа та міський голова Олександр Омельченко.

(Закінчення на 2-й стор.).

Постанова Верховної Ради України

Про надання згоди на призначення ЯНУКОВИЧА В. Ф. Прем'єр-міністром України

Відповідно до пункту 12 статті 85 Конституції України Верховна Рада України **постановляє**:

Надати згоду на призначення Президентом України на посаду Прем'єр-міністра України ЯНУКОВИЧА Віктора Федоровича.

Голова Верховної Ради України В. ЛИТВИН.

м. Київ, 21 листопада 2002 року.
№ 221-IV.

КАРТИННА ГАЛЕРЕЯ

Іван Марчук
(Народ. 1936 р.)

Спустіле гніздо. (1980 р.)

Картон, темпера.

ДЕРЖАВА НЕ ЗАБИРАТИМЕ ПРИЗИ У ЧЕМПІОНІВ

ПАРЛАМЕНТСЬКА ХРОНІКА

Ранкове і денне засідання 22 листопада

На початку пленарного засідання народні депутати ратифікували угоду між урядами України та Швеції про надання гранту в розмірі 48 млн. шведських крон на реконструкцію «Львівводоканалу», угоду між урядами України та Російської Федерації про надання державного кредиту для фінансування добудови українських АЕС, угоду про приєднання України до Міжнародної конвенції про морські застави та іпотеки, угоду між урядами України та Росії про переміщення товарів у рамках співробітництва в осоенні космосу. Верховна Рада також схвалила постанову про зарахування курортного міста Моршин у Львівській області до категорії міст обласного значення.

Затим депутати перейшли до розгляду питань за порядком денним. Проект змін до закону «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності», внесений народним депутатом Михайлом Волинцем, приводить чинний закон у відповідність до Конституції України. Адже рішенням Конституційного Суду від 18 жовтня 2000 року низку норм цього закону було визнано неконституційними. Обговорений депутатами законопроект передбачає, що профспілки, їх організації та об'єднання не реєструються. Узаконення діяльності профспілки відбуватиметься шляхом подання установчих документів до державного органу статистики за місцем розміщення свого виборного керівного органу.

Наступний проект закону — зміни до закону «Про підтримку олімпійського, параолімпійського руху та спорту вищих досягнень в Україні», який парламент розглянув у першому читанні, безумовно, вже давно очікують всі українські спортсмени і тренери. Як доповів автор законопроекту — голова Комітету ВР з питань соціальної політики та праці Василь Хара —законопроект передбачає, що пільговий спеціальні рахунки «Україна Олімпійська» і «Україна Параолімпійська» будуть безстроковими.

(Закінчення на 2-й стор.).

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

У НОМЕР

Гусарська веселка

Незвичайна виставка ткацьких виробів умільців із села Гусарка Куйбишевського району відкрилася в Запоріжжі. Своєрідність експозиції в тому, що всі майстри — односельці.

Ще на початку XX століття управа міста Олександрівська (нині Запоріжжя) зацікавилася ткацьким ремеслом у селі Гусарці, виділила 200 карбованців для навчання гусарів новим технологіям у Полтавській школі ткацтва. Традиції рідкісного жанру народного мистецтва не лише збереглися, а й розвинулися.

У Гусарці поширене човникове ткацтво з ручним перебором. Найчастіше використовується геометричний орнамент. Виразна декоративна мова цих виробів, відповідність між матеріалом, формою, візерунком і структурою — свідчення глибокого розуміння художньої краси, результат багатого мистецького досвіду, що передається із покоління в покоління.

Олександр АБЛІЦОВ.

Запоріжжя.

Мільйонерів витягують з підпілля

Працівники податкової міліції виявили вісім мільйонів гривень, прихованих від оподаткування в одному солідному акціонерному товаристві на Черкащині. При цьому керівники підприємства у звітах часто декларували збитки. З початку року, зазначають у ДПА в Черкаській області, проти хитромудрих підприємців, котрі ухилилися від сплати податків до державної казни, порушено 32 кримінальні справи.

Одні створювали фіктивні фірми, інші — фальсифікували «ходовий» товар. Тільки за десять місяців з незаконного обігу вилучено продукції на суму 1 мільйон 892 тисячі гривень. Зокрема, на одному з черкаських підприємств — 266 пляшок підробленого коньяку «Херсонес». А проти керівників підпільних гуралень та реалізаторів порушено 61 кримінальну справу. Щоправда, до «фінішної» лави підсудних доходить, як правило, третина з них...

Лідія ТИТАРЕНКО.

Черкаська область.

Тролейбус до моря вже не ходить

Усі три маршрути міжміської тролейбусної лінії Сімферополь—Алушта—Ялта від'єднано від електропостачання за борги у ніч на п'ятницю. А з 9-ї до 16-ї години не працює електротранспорт і в Ялті.

Так «Кримененерго» сподівається вплинути на розрахунки за спожиту електроенергію «Кримтролейбуса», який заборгував майже 10 мільйонів гривень. Енергетики попередили, що відновлять подачу струму лише після проплати поточної заборгованості, а в разі відмови зупинять тролейбуси в Сімферополі.

Цей крайній захід призведе лише до соціальної напруженості в регіоні, переконані транспортники. З боргами минулих років їм самотужки, без допомоги влади не впоратися. Держбюджет завинив тролейбусникам 2,5 мільйона гривень, ще півмільйона мають надійти з регіональної скарбниці за перевезення пільговиків.

Ситуацією скористалися приватні перевізники, адже в розпорядженні пасажирів залишилися тільки автобуси та «маршрутки».

Віктор ХОМЕНКО.

Крим.

ОФІЦІЙНО

НАТО сподівається на реформи і готова допомоги

Учора завершився Празький саміт НАТО. Серед іншого, у спільній декларації лідерів держав—членів альянсу йдеться: «Ми залишаємося відданими зміцненню відносин України та НАТО в рамках Хартії про особливе партнерство. Ми відзначаємо рішучість України дотримуватися курсу на повну євроатлантичну інтеграцію і заохочуємо її до втілення всіх необхідних для цього реформ, включаючи посилення експортного контролю, щоб досягти цієї мети. Новий План дій, який ми з Україною ухвалюємо, є важливим кроком уперед; він визначає політичні, економічні, військові та інші сфери реформ, де Україна має здійснити подальший прогрес і де НАТО продовжуватиме допомагати. Подальший поступ у поглибленні й зміцненні наших відносин вимагає від України чіткого дотримання цінностей євроатлантичного співтовариства».

(Закінчення на 2-й стор.).

ПРИГОДА

Кран упав на автостоянку

На будівництві будинку в Києві впав гусеничний кран МКГ-25. На щастя, обійшлося без жертв, однак серйозно пошкоджено чотири авто, на які завалилася стріла машини.

Працівники правоохоронних органів відмовилися коментувати пригоду. Один із керівників компанії, що зводить будинок, зазначив, що «треба ще з'ясувати, чий це кран і хто нестиме відповідальність». Адже на території будівництва чимало орендованої техніки.

Останнім часом це вже друга НП з кранами: минулого тижня КрАЗ, що перевозив гусеничний кран, зніс «вантажем» міст на Броварському шосе під Києвом, **повідомляє агентство Форум.**

КРИМІНАЛ

Недоростки... розважаються

У Сумах двоє 14-літніх садистів знічев'я підпалили людину...

Угледівши у дворі одного з будинків бомжа, вони спочатку позбиткувалися над ним словесно. Оскільки куражна «пітика» лише розпалила недоростків, вони вирішили з неборака зробити смолоскип: узяли і підпалили. Ні благання нещасного, ні крики про допомогу не зупинили зловмисників. За висновками експертизи, отримані опіки виявилися смертельними.

Це вже другий випадок підпалювання людини, здійснений останнім часом на Сумщині.

Владислав ЖМУРКОВ.

СЬОГОДНІ В НОМЕРІ:

У Херсонському річковому порту через сильний туман сіли на мілину два судна

Бюджет-2003 в режимі ad hoc

ПАРЛАМЕНТСЬКА ХРОНІКА

Вечірнє засідання 21 листопада

Погодившися на призначення нового Прем'єр-міністра, парламент тут же підніс Віктору Януковичу своєрідний подарунок — ухвалив у другому читанні проект закону «Про Державний бюджет України на 2003 рік». Своєрідність його в тому, що замість урядового документа за основу взято запропонований бюджетним комітетом ВР. Різниця у голосах за обидва документи разюча — урядовий проект підтримали лише п'ять депутатів, тоді як парламентський — 272.

Після засідання головний бюджетник парламенту Петро Порошенко («Наша Україна») зауважив: вилучення з прийнятого у другому читанні проекту бюджету видаткових статей пояснюється тим, що було б некоректно затверджувати їх без узгодження з новим Прем'єр-міністром.

Даремно Міністр фінансів «старого» уряду Ігор Юшко, представляючи свій документ, наголошував на його підготовці, виходячи з бюджетних висновків ВР та основних напрямів бюджетної політики на 2003 рік. Міністр називав вагомі цифри, що мали свідчити про досягнення значних компромісів. Уряд зважив за можливе збільшити доходи зведеного бюджету на 1,8 млрд. грн., призупинити дію одного з пунктів ст. 22 закону про оподаткування підприємств тощо. Бальзамом на серця освітян мали б стати запевнення головного фінансиста держави про врахування положень ст. 57 закону про освіту (про так звані надбавки), хоча порівняти зарплату вчителів із середньою у промисловості і не вдасться.

Загалом урядовий проект бюджету передбачав установити доходи в розмірі 49 млрд. грн., видатки — 49,8 млрд. грн.

Співдоповідач від ВР голова профільного бюджетного комітету Петро Порошенко не поділив цього оптимізму. Він звинуватив урядовців у внесенні до ухваленого в першому читанні проекту бюджету нові неприйнятні цифри. І назвав ті, які, на думку профільного комітету, мають бути сприйнятні: встановити доходи бюджету-2003 на рівні 54 млрд. 766 млн. 901,4 тис. грн., видатки — на рівні 54 млрд. 199 млн. 011,4 тис. грн, граничний профіцит — 567 млн. 890 тис. грн.

Однак у прийнятті чергового рішення ВР постала перед дилемою: або, дотримуючись вимог Бюджетного кодексу, вдатися до постатейного голосування проекту бюджету і... таким чином «завалити» документ, або підтримати запропоновану парламентським комітетом постанову — вилучити низку неузгоджених статей, зокрема, 7, 44, 48, 51, та одного з пунктів ст. 56, — і вийти на третє читання. А це означало обійтися на цій стадії без необхідного визначення обсягів дефіциту, профіциту, доходів і видатків.

ВР пристала на пропозицію депутата Сергія Терьохіна вдатися до так званої процедури ad hoc — змінити порядок голосування, в результаті чого і вдалося продовжити бюджетний процес та готувати головний фінансовий документ наступного року до третього читання.

На розвиток цього процесу парламент не лише ухвалив кілька додатків до бюджету (про надходження доходів, міжбюджетні трансфери тощо), а й інші законодавчі норми. Зокрема, в першому читанні прийнято проект закону «Про податок на доходи фізичних осіб», який передбачає запровадження прогресивно-регресивної шкали оподаткування доходів фізичних осіб, а отже, зменшення податкового тиску. У другому читанні ухвалено проект закону «Про запобігання і протидію легалізації («відмиванню») надходжень, отриманих злочинним шляхом». У цілому прийнято закон про охорону праці, внесено зміни до чинних норм виплати одноразової допомоги в разі смерті осіб з особливими заслугами, соцзахисту інвалідів. Внесенням змін до Закону «Про зв'язок» заборонено підприємствам і об'єднанням зв'язку усіх форм власності встановлювати плату за вхідні телефонні сигнали для всіх видів телефонного зв'язку.

Мали нагоду порадіти фактично «першому законодавчому кроку до НАТО» представники правих парламентських сил, які проголосували за документ, що схвалює рекомендації нещодавніх парламентських слухань на цю тему. Певною перемогою проєвропейськи налаштованих політиків вважають і схвалення закону про концепцію адаптації українського законодавства до євросоюзівського.

Анатолій БЕНЬ.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Держава не забиратиме призи у чемпіонів

Ранкове і денне засідання 22 листопада

(Початок на 1-й стор.).

Передбачається звільнення від оподаткування стипендій Президента України та Міжнародного олімпійського комітету, вартість рухомого і нерухомого майна і подарунків, переданих у власність призерам Олімпійських та Параолімпійських ігор. Документ також встановлює пільгове оподаткування для товарів, які закуповуються за рахунок коштів із спеціальних рахунків для підготовки та участі збірних команд України в спортивних змаганнях тощо. Згідно із законопроектом до сукупного оподаткованого доходу не включаються призові винагороди спортсменів і тренерів збірних команд України, одержаних за перемогу на чемпіонатах вищих досягнень. Парламентський комітет із питань молодіжної політики, як стало зрозуміло з виступу його голови Катерини Самойлик, «двома руками» за цей законопроект.

Розглянута в першому читанні нова редакція закону «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні», розроблена народним депутатом К. Самойлик, пропонує, щоб проводилося не загальне фінансування молодіжних центрів праці, а лише фінансування послуг, які надаються ними безробітній молоді. Таке фінансування проводитиметься Фондом загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття, відповідно до укладених угод із цими молодіжними центрами.

Юліана ШЕВЧУК.

У НОМЕР

Фото Володимира ТАРАСОВА (Укрінформ).

В Україні проходять Дні культури Республіки Білорусь.

На знімку: духмяним українським короваєм зустрічає Київ міністра культури Республіки Білорусь Леоніда Гуляка.

На перехресті проблем

(Початок на 1-й стор.).

З доповідями виступили перший заступник державного секретаря Міністерства транспорту України Аркадій Демиденко та заступник голови Київської міської державної адміністрації, начальник головного управління транспорту Іван Салій.

Початок співробітництва міської влади та Міністерства транспорту закладено два роки тому ухваленням спільної програми з питань розвитку транспорту. Учасники колегії відзначили, що співпраця в такий спосіб забезпечила чимало вагомих результатів, зокрема реалізацію кількох масштабних проектів, що поліпшило транспортну інфраструктуру міста.

Однак цього замало для великого міста, що постійно розвивається. Воно потребує таких вузлів щонайменше в кожному районі. Створення їх і має стати пріоритетним завданням для Міністерства транспорту та київської влади у розв'язанні транспортних проблем міста, відзначалося на спільному засіданні колегій.

Безперечним успіхом у реалізації програми є також реконструкція Центрального залізничного вокзалу та відкриття вокзалу «Південний», що стало першим етапом розвитку Київського залізничного вузла. А Міністерство транспорту і Київська державна адміністрація планують здійснити капітальний ремонт пасажирських платформ на станціях Дарниця, Святошин, Київ-Дніпровський, Київ-Волинський та зупинкових — Караваєві Дачі й Городня, реконструювати підходи до пасажирських платформ у межах міста.

У галузі річкового транспорту, підкреслювали учасники засідання, нагальною потребою є передача в управління Київській міській державній адміністрації причалів і гідроспоруд, що не увійшли до статутного фонду відкритого акціонерного товариства «Київський річковий порт» як такі, що не підлягають приватизації.

Ще одним важливим напрямом діяльності двох державних органів є оновлення та повноцінна робота аеропорту Жуляни. У зв'язку з цим передбачається передача Міністерству транспорту в довготривале користування частини території, що відведена для спорудження пасажирського терміналу та диспетчерської вежі. А держадміністрація зобов'язується реконструювати і прокласти під'їзні шляхи до аеропорту. ▼

Прем'єрів восени міняють...

ДУМКИ З ПРИВОДУ

Призначення новим Прем'єр-міністром України Віктора Януковича викликало в народних депутатів різноманітну реакцію. Наш кореспондент поцікавився, чого очікують парламентарії від чергової зміни уряду?

Віктор ЮЩЕНКО, фракція «Наша Україна»:

— У будь-якій частині Європи вибори прем'єра починалися б із того, які політичні сили входять до коаліції, який предмет коаліції, її програма, а вже потім йшлося б про кандидата на прем'єра. А у нас — приходить осінь, листя опадає, Прем'єр-міністра в Україні треба змінювати... Чому на 11-му році незалежності ми вже вдесяте змінюємо прем'єра? Бо щоразу відсутня політична система прийняття рішень, підтримки і супроводження новообраного Прем'єр-міністра і уряду. Парламент виключений із політичної конструкції підтримки уряду та відповідальності за нього. І це перетворює питання уряду та прем'єра на політиканство.

Іван ПЛЮЩ, депутатська група «Демократичні ініціативи»:

— Голосування за кандидатуру Віктора Януковича в 234 голоси — ще одне твердження, що більшість у парламенті таки є. Я щиросердно хочу, щоб більшість, уряд і Президент реалізували те, що декларували під час і президентських, і парламентських виборів, усіх послань і програм. Якщо вони це зроблять, я вибачуся першим і скажу: «Спасибі вам за працю». Але якщо вони цього не зроблять, то нехай самі вибачаться і йдуть-таки з Богом.

Олександр МОРОЗ, фракція Соціалістичної партії України:

— Упродовж останніх днів до мене та до інших представників опозиції підходили керівники деяких фракцій більшості й прохали не голосувати за В. Януковича. Але самі голосували так, як їм сказано, бо вони залежні в усіх відношеннях. Це пародія на парламентаризм, на демократію. Сьогодні говорити про коаліційність уряду та про інші демократичні речі може лише той, хто на цьому не розуміється чи фарисействує. Колишній член нашої фракції, який також проголосував за цю кандидатуру, так сказав мені: «Якщо я не проголосую, то завтра мені обріжуть всі проводи».

Олександр ТУРЧИНОВ, фракція блоку Юлії Тимошенко:

— Вибір був зроблений Леонідом Кучмою, але цей вибір не допоможе йому врятувати себе політично. Це голосування лише прискорить агонію і падіння режиму та посилить міжнародну ізоляцію України. Стратегія опозиції й після зміни уряду буде незмінною: тільки відставка Л. Кучми і відсторонення його оточення від влади можуть поставити крапку перед подальшою криміналізацією економіки і політичного життя України.

Олександр ВОЛКОВ, фракція Соціал-демократичної партії України (об'єднаної):

— Те, що опозиціонери не взяли участі в голосуванні та не підтримали кандидатуру, яку запропонувала більшість і затвердив Президент, це звільнило В. Януковича від якихось умов перед ними, і тепер у нього руки вільні. Думаю, що парламентська більшість невдовзі збільшиться, зокрема й за рахунок опозиціонерів. Скажімо, за прем'єра В. Януковича проголосували 12 позафракційних депутатів і, гадаю, вони увійдуть до більшості.

Микола ОНІЩУК, фракція партій промисловців і підприємців України і «Трудова Україна»:

— Основне завдання нового Прем'єр-міністра — стати прем'єром не лише одного регіону, а всієї України. Якщо він сповідуватиме інші принципи, розраховувати на успішну діяльність буде складно. Друге архіважливе завдання — надання відносинам парламенту і уряду нової якості, щоб уряд справді мав коаліційний характер. А відтак політичні партії, які буде представлено в уряді, зацікавлені в голосуванні за законопроекти, які вноситиме уряд до парламенту. Без досягнення такої єдності важко очікувати на серйозні зрушення в економічній та соціальній сферах.

Катерина ВАЩУК, фракція Аграрної партії України:

— Щоб налагодити співпрацю уряду з парламентом треба насамперед прислухатися до депутатських фракцій під час формування уряду. По-друге, робота над законопроектами має бути змінена —депутатам треба більше долучатися до опрацювання законопроектів на початкових стадіях і в урядових комітетах, і на колегіях міністерств. Тоді законопроекти швидше проходитимуть через сесійний зал. По-третє, треба проводити з особливо гострих питань спеціальні засідання парламенту чи слухання. І, що також дуже важливо, уряд має бути щирий і прозорий у своїй діяльності, не вирішувати все за зачиненими дверима і підкилимно.

Записала Юліана ШЕВЧУК.

НАТО сподівається на реформи і готова допомогти

(Початок на 1-й стор.).

Згаданий План дій було ухвалено на засіданні Комісії Україна—НАТО на рівні міністрів закордонних справ, де нашу державу представляв Анатолій Зленко. А Президент Леонід Кучма взяв участь у засіданні Ради євроатлантичного партнерства. Раніше існували припущення про можливі неприємні для глави України демарші з боку інших учасників РЄАП. «Як можна судити із трансляції засідання до прес-центру НАТО, воно почалося без інцидентів», — передавала «Українська правда». А напередодні несподівано для багатьох адвокатом глави України виступив президент Словаччини Рудольф Шустер. «Я не думаю, що він є небажаним, — заявив пан Шустер, коментуючи приїзд українського Президента. — Я говорив про це з президентом Квасневським та іншими, і думки розділилися... Досі ми мали добрі стосунки. Чи повинні ми нападати на людину, яка була нашим другом учора і яка залишається ним сьогодні, якщо є не доведені, а лише виголошені підозри?». Україна залишиться сусідою Словаччини, і тому «ми повинні співробітничати і підтримувати одне одного, отож не зачиняймо двері», наголосив пан Шустер.

Польський президент Александр Квасневський також зарані заявив, що він спілкуватиметься з Леонідом Кучмою. «Моя ідея — обмін думками, дискусія щодо проблем і обговорення майбутнього України», — сказав він. А за твердженнями прес-секретаря Президента України Олени Громницької, Леонід Кучма мав неформальне спілкування з деякими учасниками саміту під час урочистого прийому, який дав Президент Чехії Вацлав Гавел. Зокрема, з італійським прем'єром Сільвіо Берлусконі та керівниками низки інших країн, верховним представником ЄС з питань зовнішньої та безпекової політики Хав'єром Соланою, генсеком НАТО лордом Робертсоном. Про що Л. Кучма говорив з останнім, невідомо, однак напередодні той заявив Бі-бі-сі: «Український Президент знає про проблему і знає, що над ним є тінь, яка стосується експорту чи можливого експорту радарних систем «Кольчуга» до Іраку. Ця стурбованість залишається».

Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ.

ФОТОФАКТ

Фонд «Діти Чорнобиля — за виживання» забезпечує дозвілля понад ста юних мешканців Харківського району столиці.

На знімку: вчитель Галина Громок допомагає дітям виконувати домашні завдання.

Фото Володимира ФАЛІНА (Укрінформ).

Тепло діткам у «Теремку»

Атмосфера в генічеському дитячому садку «Теремок» завжди була тепла, чого не можна сказати про температуру повітря минулих зим. Але цього року ситуація змінилася на краще. Міськрада потурбувалася, щоб від котельні, що сама давно «замерзла», дитсадок відрізали. Натомість влада вишукала кошти для придбання та встановлення в «Теремку» автономних опалювачів місцевого Бериславського машзаводу.

Алла БРУСИЛОВА.

Пікетувальникам демонстрували... відео

«Голос України» в матеріалі «Збанкрутілий підшипник» (№207 від 8.11 2002 р.) вже розповідав, що робітники Вінницького підшипникового заводу пікетували приміщення облдержадміністрації. Згодом ініціатори цієї акції опинилися в міліції. Про те, як це відбувалося, кореспонденту газети розповів один із робітників заводу.

«До мене у квартиру зателефонував дільничний міліціонер і сказав, що мене викликають на восьму вечора до Замостянського відділення міліції. У мене залишалося півгодини часу, але я не став чекати, бо жодної вини за собою не відчував, тому швидше хотів довідатися, в чому справа. В кабінеті, на дверях якого значився № 42, офіцер у званні майора повідомив, що мене звинувачують у порушенні статті 197 Кримінального кодексу України за підбурювання людей стосовно перекриття руху транспорту на залізниці під час пікетування приміщення облдержадміністрації. Але я цього не робив, тому відмовився написати з цього приводу пояснення. Тоді мені запропонували пройти до сусіднього кабінету, де ввімкнули телевізор і продемонстрували відеозйомку нашого мітингу. Я був у кадрі разом з іншими, але закликів, в яких мене звинувачували, не вигукував. Про все це написав у пояснювальній записці. Наостанок мене ще раз попередили про кримінальну відповідальність».

Зі слів співрозмовника, у згаданому відділенні міліції, підпорядкованому УМВС у місті Вінниці, разом з ним перебувало ще декілька членів ініціативної групи.

Наведений факт коментує голова обкому профспілки працівників автосільгоспмашинобудування Микола Ніколов:

— Вінницький підшипниковий завод не працює уже більш як три місяці. Без роботи залишилися майже три тисячі трудівників. Метою акції, до якої вдалися представники цього трудового колективу, було привернення уваги влади до проблем одного з найбільших підприємств міста. Ми завчасно попередили міськвиконком про те, що колона робітників, в якій налічувалося майже дві тисячі представників підприємства, має намір здійснити похід від підприємства на вулицю Соборну і провести біля приміщення адміністрації мітинг. До нас поставилися з розумінням, виділили міліцейський супровід.

Те, що сталося після мітингу, розцінюю як порушення прав людини. На мою думку, треба шукати не ініціаторів цілком законної акції, а можливість відновити роботу підприємства. Щоб установити причини зупинки підприємства новим власником, ми звернулися з листом до Генпрокуратури, Фонду держмайна, голови Комітету з питань приватизації Верховної Ради. До речі, під час останніх зборів колективу — вони були такі людні, що не всі змогли вміститися у великій залі заводського клубу, — представники міліції знову фіксували все на відео. Не в моїй компетенції давати оцінку таким діям міліції, але, повірте, ті, хто виступав, почувалися не зовсім зручно перед відеокамерою в руках міліціонера.

Віктор СКРИПНИК.

Вінниця.

Мал. Володимира КАЗАНЕВСЬКОГО.

ОСОБЛИВИЙ ВИПАДОК

У полоні Червоних печер

Трагедія сталася в одній із численних глибинних зал Червоної печери, розташованої за три кілометри від села Перевальне, куди через «сифон» у підземному водоймищі під час екскурсії пройшла туристка з інструктором підприємства «Кизил-Коба».

Зненацька «сифон» — озеро, що ховає під водою прохід в гірські надра, закрила потужна течія, спричинена повінню, й крижана підземна ріка відрізала шлях назад. Гідрокостюми під час такого тривалого перебування під землею від переохолодження не захищали. І хоча спелеологи пішли в підземні лабіринти у спецекіпіровці, проте без запасу їжі й освітлення.

Відомий у Криму спелеолог, директор «Кизил-Коби» Вадим Родін, котрий створював тут екскурсійний об'єкт і прекрасно знав підступність заповнених водою підземель, вирушив рятувати полонених печерою з аквалангом, і теж не повернувся.

Терміново викликані з додатковою підводною екіпіровкою сімферопольські, алуштинські й бахчисарайські рятувальники після восьми годин пошуків у вузьких печерних коридорах завдовжки понад 60 метрів туристку й інструктора з підводного полону врешті визволили. Бранців печер знайшли під самісінькою стелею наповненого водою підземелля, де ті провели півтори доби.

А ось найобізнаніший з цими підземними лабіринтами Вадим Родін під час операції загинув. Про його трагічну долю повідомила інша група рятувальників.

...Цей випадок ще раз нагадав про найвищу міру обережності, з якою треба ставитися до походів у, здавалося б, невисокі й легкі на скорення, проте завжди підступні кримські гори.

Лише на одному суворому і здавна ваблячому відпочивальників масиві Чатирдаг, де сталася ця трагедія, спелеологи налічили понад тисячу карстових воронок і майже дві сотні шахт, колодязів і печер, в які без супроводу потрапляти дуже небезпечно.

Біля Мармурових і Червоних печер у прадавні часи прадавні таври і скіфи виплавляли метал для своїх потреб. А в понад стометровій печері Бінбаш, яку ще звуть Тисячоголовою, колись було знайдено купи людських черепів, спеціалісти кажуть, якогось мирного племені, яке вмить знищили загарбники. На протилежному схилі від неї — понад 200-метрова печера Суук-Коба, яку ще називають Холодна, бо тут, неподалік довжелезних шахт Бездонна, Хід конем та багатьох інших, є джерела смачної питної води. Саме карстові печери Чатирдагу стали витоком гірської річки Аян, в нижньому руслі якої, поблизу села Перевального, споруджено найчистіше на півострові Аянське водосховище. Червоні печери — Кизил-Коба, класична карстова порожнина яких складається з трьох входів: Харанлих-Коби (Темної печери), Ієль-Коби (Вітряної печери) і непомітної Ромашки, перед якою навалено кам'яні завали з численними виходами карстових вод річки Су-Учхан, що через кілька десятків метрів обривається 25-метровим водоспадом. Є в кілометрових глибинах Червоних печер білий, як сніг, і ціла палітра інших за кольорами водоспадів.

Найцікавіша, доступніша і популярна серед майже 900 печер гірського Криму Кизил-Коба — одна з найкрасивіших у світі і найдовша (понад 15 кілометрів лише досліджених ходів) на півдні Європи.

Глибина її 135 метрів. А складається вона з шести поверхів, по нижньому з яких і протікає підземна Су-Учхан, лабіринти її не поступаються мальовничістю найвідомішим печерам планети. Річці перегороджують шлях «сифони» і каскади води висотою до 30 метрів, водоспади й озера. Обвальні зали з майже 20-метровими колонами товщиною у понад п'ять метрів, які утворилися від зрощення сталактитів і сталагмітів, часом мають висоту 50 метрів. Деякі такі великі, що промені потужних ліхтарів не досягають стелі. А назви їх найромантичніші: Палац блакитних крапель, Снігова королева, Кам`яний ідол... Є й вузькі лази, які спелеологи називають «шкіродерами».

Первозданна краса — кам'яні мережива і вражаючі бурульки-сталактити, блакитні прозорі озера і вирослі з землі колони, на створення яких Природі й Часу знадобилися мільйони років, зачудовує не лише романтиків. Вражають величчю зали Академічна, Органна, Сухорукова, Грибоєдівська (де досі зберігся автограф Олександра Сергійовича, залишений ним у 1825 році, та було знайдено тайник, з якого вийняли залізні вудила, вуздечку, кинджал, бойовий ланцюг і шкіряне сідло, датовані XII століттям) та багато інших галерей, закіптюжених і розмальованих менш відомими туристами.

Сьогодні доступні лише 2,5 кілометра печери. Далі вона абсолютно недоторканна і являє собою каскад фантастично живописних зал і галерей, що не поступаються найвідомішим природним підземним палацам Європи й Америки.

Не випадково стародавні народи влаштовували тут свої святилища і жертовники, а перші краєзнавці півострова казали: «Тут починаєш розуміти релігійне значення Олімпу». Адже це ще й велика археологічна пам`ятка, яка має неперехідну цінність для науки, бо тут жили прадавні люди вже в VI—VIII століттях до н. е., коли тільки зароджувався Давній Рим. Кизил-Кобинська культура залишила нам вишуканий посуд, на якому намальовано знаки — символи блискавки, дощу і сонця. А підземне святилище сивої давнини, де здійснювалися культові обряди, використовують деякі прихильники давніх вірувань і нині. Відома вона з найдавніших часів — від палеоліту, мезоліту, енеоліту. В печері Ені-Сала-П знайшли культовий сталагміт з одягненим на верхів`я черепом гірського козла, кістки печерних левів, ведмедів, гієн і вовків, носорога, полярного оленя, сайгака, дикого коня, бізона...

Десять років тому ентузіасти взялися захистити цю красу і зберегти її для наступних поколінь. Один із перших, найстійкіших і найдієвіших, був спелеолог, альпініст, гірсько-рятувальник Вадим Родін, котрий завжди нагадував туристам, що Кизил-Коба — найунікальніша, надто тендітна і вразлива пам`ятка природи й охороняється державою. А натовпи машинізованих «шашличників», що приїздили побачити ці мальовничості й дивини крізь грань горілчаної склянки, попереджав, що на цей світ природи можна лише побожно дивитися, а торкатися — тільки серцем, і закликав «не залишати в печерах нічого, окрім слідів, і не виносити з них нічого, крім фотознімків».

Віктор ХОМЕНКО.

Крим.

Фото автора.

ФОТОФАКТ

Святковим концертом майстрів мистецтв України в Національній філармонії України відкрився II Міжнародний музичний конкурс імені Миколи Лисенка.

На знімку: співає народна артистка України, лауреат Національної премії імені Тараса Шевченка Марія Стеф'юк.

Фото Володимира ФАЛІНА (Укрінформ).

АКТУАЛЬНО!

Українського графіту чимало по світу

Мільйонну тонну графіту вироблено на Завалліївському графітовому комбінаті, що в Гайворонському районі на Кіровоградщині. Для досягнення такого результату підприємству знадобилося 68 років.

Незважаючи на жорстку конкуренцію, український графіт утримує міцні позиції на світовому ринку. Його охоче купують машинобудівники та атомники Росії, Австрії, Німеччини, Чехії, інших країн світу.

Олег БОНДАР.

Кіровоградська область.

КРИМІНАЛ

Без тисячі — не підходь!

Середній хабар на Чернігівщині цього року становить 822 гривні. Така сума не припущення: підрахунки зроблено в обласному управлінні державної служби боротьби з економічною злочинністю на основі 35 фактів хабарництва. А загалом у 2002 році на Придесенні викрито 22 хабарники, з них 9 — керівники і 7 — головні спеціалісти.

Сергій ПАВЛЕНКО.

Чернігів.

НЕШТАТНА СИТУАЦІЯ

Не на ту натрапив...

На елегантну шубку Лариси цей тип не зазіхнув, а ось її невелика сумочка через плече увагу привернула. Звідки було швидкому велосипедисту знати, що молода жінка, на добро якої він зазіхнув, виявилася заступником начальника штабу Свердловського міського відділу міліції. Лариса Коновалова не розгубилася, коли «наїзник» на повному ходу промчав мимо і зірвав з її плеча сумочку. Не почала кричати і не стала гукати на допомогу. Зняла шубку і побігла зупиняти машину, що саме їхала. Під шубкою була міліцейська форма, тому водій автомобіля одразу оцінив обставини і зайвих запитань не ставив. Велосипедиста вони наздогнали швидко. Він так злякався, що не впорався з ручним управлінням і впав. З криком «Ані руш, міліція!» Лариса підбігла до грабіжника. А той і не думав утікати. Почав скаржитися, що у нього щось зламане. Жалісслива Лариса спробувала підняти свого кривдника, але він був такий величезний і важкий, так голосно стогнав, що без сторонньої допомоги обійтися було важко. Телефону поблизу не виявилося, і Лариса прийняла рішення відвезти грабіжника до лікарні, а там уже скласти протокол затримання. Посадити його довелося на переднє сидіння машини, оскільки задні два були завалені речами, а самій іти поряд з автомобілем, що нешвидко рухався. Жалісливість перемогла пильність. Упоравшися з першим переляком і придумавши план «втечі», поранений різко відкрив дверцята машини, відштовхнув Ларису і побіг. Тут жінці вдруге довелося скинути шубку і знову наздоганяти грабіжника. Коли відстань між ними почала скорочуватися, на шляху раптом виникла перешкода, яку Лариса за всього свого бажання і готовності не змогла подолати — високий паркан. Хлопець перескочив через нього легко, а вузька формена спідниця повторити цей трюк Ларисі не дала змоги. Затримати грабіжника працівникові правоохоронних органів допомогли два хлопці, котрі випадково проходили тут.

У міському відділенні міліції з'ясували, що доставлений злочинець має вже три судимості за грабіжництво і крадіжки, як особливо небезпечний злочинець розшукується правоохоронниками за серію крадіжок у сусідньому місті Ровеньки. Крім того, при ньому була ще одна жіноча сумочка, вкрадена незадовго до нападу на старшого лейтенанта Ларису Коновалову. Цього разу грабіжник не на ту натрапив.

Алла АНТИПОВА.

КАЛЕНДАР

Чигиринському дипломату — 375

Петро Дорошенко гетьманував з 1665 по 1676 рік. Він любив казати: «Хоч божою волею український народ обох сторін Дніпра роздвоєний і здасться сам собі ворогом, але нема в нас більшого приятеля, аніж ми самі!».

Народився Дорошенко 1627 року в Чигирині. Учасник Хмельниччини. 1660-го очолив чигиринський полк. Через п'ятнадцять років обраний гетьманом. Війну з Польщею відтягнув на рік, війну з Росією — на три роки, з Кримом — майже на п'ять. Через вдале маневрування між союзниками і ворогами майже всі походи завершив перемогою. 1668-го, розбивши лівобережного гетьмана Брюховецького, об'єднав Україну, але змушений був відступити, боронячись від татар. Через два роки розбив гетьмана-маріонетку Михайла Ханенка, проте довелось об'єднатися з султаном Мухамедом IV для наступу на Польщу. Польський похід 1671 року теж був переможний. Попри це Дорошенко мав своїх дипломатів на польських сеймах. З Туреччиною гетьман обмінявся постійними представниками. Вступив у дипломатичний союз з Бранденбургом і в переговори зі Степаном Разіним. «Не тільки з християнським, — казав Дорошенко, — а і з бусурманськими народами я старався чинити прихильно і згідно, щоби бачити Україну у бажаному мирі».

У вересні 1676 року, обложений в Чигирині московськими військами, віддав булаву гетьману Івану Самойловичу. В Москві прийнятий з почестями, був навіть в'ятським воєводою. Помер 19 листопада 1698 року в селі Ярополчі, нині Волоколамського району Московської області. Він був, до речі, прадідом Наталії Гончарової, дружини Олександра Пушкіна.

Аттила МОГИЛЬНИЙ.

ВІТЧИЗНЯНИЙ СТИЛЬ

Новий оберт української стрілки

Серійне виробництво кварцових годинників розпочав Київський годинниковий завод.

Під час розробки української марки «Клейнод», стверджує гендиректор заводу Олексій Золотарьов, враховано досвід кращих світових годинникових фірм. Підприємство планує виготовляти 20 тисяч годинників на рік, **повідомляє агентство УНІАН.**

На знімку: генеральний директор Київського годинникового заводу Олексій Золотарьов приміряє новий «Клейнод».

Фото Олега КОВАЛЯ.

Валерій Меладзе: «Вирішив пожити так, як хочу»

КЛУБ ЗНАМЕНИТОСТЕЙ

Мені не вперше пощастило побувати на концерті Валерія Меладзе. Він вільно почувався на сцені. Жартував з публікою. Погоджувався фотографуватися з прихильниками. Із вдячністю приймав квіти. Валерій виявився ерудованою, щирою та... дуже скромною людиною.

Зрештою інтерв'ю співака набуло форми фрагментів його монологу.

Фото із сайта співака.

Про працю й боротьбу

Не хочу видаватися інфантильним у наш складний час. Хоча романтизм у мені залишився, але він прикритий скептицизмом.

Зрозумів, що навчився працювати й боротися. І це дає змогу забезпечувати стабільність своїм рідним —дружині Ірині, дочкам Інзі та Соні. До речі, ми чекаємо ще одну дитину. Раніше я думав: скільки ж потрібно людині, щоб вона була впевнена у завтрашньому дні. Якщо ти маєш дуже багато, не зможеш спокійно дивитися в майбутнє. Якщо не маєш нічого — тим паче. Є речі, котрі людина має вміти робити сама, — працювати та боротися. Лише тоді вона впевнено дивитиметься в майбутнє. Цього мене навчило життя. І робота на естраді.

Про «зіркову хворобу»

Дивуюся тим артистам, котрі можуть довго грати роль «зірки». Вони кажуть в інтерв'ю не те, що хочуть, а те, що потрібно. Раніше й мені здавалося, що слід робити те саме. А тепер зрозумів — треба бути собою.

Мене гнітить обмеженість у спілкуванні, яка притаманна багатьом «зіркам». Чимало людей, до яких добре ставлюся, сприймають мене не як друга, а як людину, з якої щось можна взяти, яка чимось може бути корисна.

Минулого літа був з концертом в Ялті. Одного разу побачив у сонячному світлі пару, що цілувалася на березі моря. І подумав: через те, що мене всюди впізнають, я ніколи не спізнаю того щастя, яке відчуває ця парочка. У цих двох є та свобода, якої немає в мене. Чому її в мене немає? Бо я сам себе обмежив. Не можу просто піти на дискотеку, бо мене знають, і я боюся здатися кумедним. Став надто залежним від чужої думки. Останнім часом я повернувся до самого себе. Й вирішив пожити тим життям, яким хочу.

Відоме про відомого

Валерій Меладзе народився 23 червня 1965 року в Тбілісі. Через кілька років родина переїхала до Батумі. Після школи майбутній співак влаштувався телефоністом на телефонну станцію, а потім вступив до Миколаївського суднобудівного інституту, де вже навчався його старший брат Костянтин. У стінах вузу брати створили свій перший музичний колектив. У 1990 році обох Меладзе запросили до популярного гурту «Діалог». Вони записали з цим колективом диск «Осінній крик яструба». Ще за кілька років Валерій Меладзе з піснею «Не тревожь мне душу, скрипка» потрапив у хіт-парад «12-2» на українському радіо «Промінь».

Про брата

Ми з Костею поганенько вчилися, але вдома любили грати в чотири руки. Переграли всього Поля Моріа. Раніше мені дошкуляло те, що Костя намагався вчити мене жити. Зазвичай це закінчувалося бійкою. А тепер горою стоїмо один за одного. Мені взагалі дуже не вистачає брата, коли він сидить вдома й пише пісні, а я на гастролях. Костя ні з ким більше не прагне працювати. Хоча останнім часом він почав активно продюсувати гурт «Віагра».

Про близьке завтра

Чимало моїх планів пов'язано з Україною. Я прожив тут дванадцять років. Саме тут розпочиналася моя кар'єра. До речі, в моєму репертуарі нещодавно з'явилися й українські пісні.

Незабаром зніматимуся в новорічному телемюзиклі «Попелюшка». Думаю також співпрацювати з українськими кліпмейкерами. І, звісно, записувати нові пісні.

Про забобони

За дві години до концерту не їм і не п'ю спиртного (хіба що бокал гарного грузинського вина). Я ніколи не розписуюся на грошах. Перед концертом намагаюся не фотографуватися й не давати автографи: поки ще нічого не зробив. А після концерту — будь ласка!

Про маленькі примхи

Раніше колекціонував окуляри. Тепер — ножі. У мене вдома багато спиртних напоїв, які пропоную гостям. Сам удома не п'ю. Але люблю гарні компанії з хорошим вином.

Неля ШПУЛАК,
для «Голосу України».

ІСТОРІЯ

Перший пам'ятник Шевченку — у Карпатах

Карпатський край вирізняється не тільки своєю неповторною красою, горами, лісами, полонинами і краєвидами. Тут чи не на кожному кроці є якась особлива місцина, цікава історія чи легенда. Серед них Сокільська гора, що на Косівщині Івано-Франківської області.

На крутому лівому березі Черемоша, між селами Тюдів і Великий Рожен, у 1862 році було споруджено пам'ятник-обеліск Тарасу Шевченку, який претендує на визнання його першим у світі пам'ятним знаком поету.

За твердженням місцевих краєзнавців, вшанувати Великого Кобзаря вирішили свідомі місцеві жителі. Вони вибрали особливе і помітне місце — високу скелю, яка нависає над річкою. Вузенька стрічка дороги над берегом — єдиний шлях через неприступний гірський хребет. Майстри-каменярі змурували шпилястий знак, принесли до нього велику кам'яну брилу і викарбували на ній слова: «Борітеся — поборемо, Бог нам допоможе. Тарас Шевченко. 1862».

У 1930 році, за часів Польщі, ця унікальна споруда була знищена. Але залишилося фото, зроблене польським туристом 1911 року. Пам'ятник Тарасу Шевченку на цьому місці було відновлено у 1990-му. Шевченко постав у бронзі, на повний зріст. Його зосереджений і суворий погляд спрямований на схід, до Дніпра, у серце України, на батьківщину.

Спорудження пам'ятника Кобзареві у цьому місці могло мати ще й таке пояснення. Прадід Шевченка по материній лінії Іван Бойко був родом з Карпат. Відомий шевченкознавець Павло Зайцев зауважує, що прізвище Катерини Бойко вказує на походження з карпатських верховинців, які прийшли на заробітки в родючий край, на Черкащину.

Дмитро САВЧУК.

ТЕАТР

Розправа з Декамероном

У столичному Молодому театрі Стас Мойсеєв поставив еротичний «Хоровод любові» Артура Шніцлера. Ця вистава — одна з маленьких загадок нинішнього сезону. Загадка в тім, що Стас ще п'ять літ тому у виставі «Дон Жуан» блискуче показав, що плотські взаємини на сцені йому не цікаві. Чому ж тепер він обрав для себе п'єсу, в якій п'ять пар персонажів (декамерон) тільки те й роблять, що їздять верхи одне на одному, притому вершники з них погані? Лиш для того, щоб спародіювати нинішню моду на подібні видовища? Чи щоб ще раз довести доведене в «Дон Жуані» — що є речі важливіші й вищі за еротичну механіку? Остання думка напрошується, коли перед нами з'являються два персонажі — аж ніяк не гіганти сексу, швидше безнадійні імпотенти. Але якраз оці двоє й приносять на сцену певний сенс. І тим примирюють нас і з виставою, і з одвічною печаллю нашого існування. Одного з них грає Олексій Вертинський, другого — Станіслав Боклан. Якщо про Вертинського можна сказати, що він тут «чудовий, як завжди», то Боклан, як завжди, дивує. Цей унікальний актор на нашій пам'яті в найрізноманітніших ролях ще ні разу не дозволив собі повторитися! У «Хороводі любові» його персонаж Граф —не просто імпотент, а ще й склеротик, він точно не пам'ятає, було щось у нього з дамою чи ще ні. Тому над виставою ніби повисає хитре запитання: «От, панове, ви пробували це робити по-всякому, а чи не здається вам, що платонічний спосіб найцікавіший і найдостойніший»?

Христофор ГРУША.

На знімку: Світлана Ватаманюк і Володимир Кокотунов у виставі "Хоровод любові".

Фото Олександра ХИТРОВА.

▼

Істерія та історія

ДУМКИ ВГОЛОС

Фільм «Молитва за гетьмана Мазепу». Сценарист, режисер, оператор Юрій Іл-ленко. Прем'єрний показ у столичному кінотеатрі «Україна».

Журналістів у залі було навдовиж мало. Від них завжди ж бо так багато смердяви...

Для приховання своєї творчої безпорадності деякі митці використовують тезу-заслінку про «брак компетентної, професіональної критики». Та самодостатні журналісти не бажають спростовувати це дорікання за формулою «Дурень! — Сам дурень!». Розмірковуючи про твір екранного мистецтва, доречніше спиратися на критерій, однаковий і для профі, і для дилетантів. Назвем його «магнетизм кіно».

На прем'єрі Микита Джигурда, задіяний у фільмі, зорієнтував зал, що, мовляв, «Мазепу» варто сприймати як авангардне мистецтво. Ніхто не був би проти. Але, по-перше, авангард вичерпався ще у XX столітті. По-друге, якщо режисер бешкетує, експериментує, епатує і що там ще — це має хоча б захоплювати. Був Параджанов, був Фелліні, є Грінуей (до слова, автори по-справжньому національних стрічок). Їхні виверти, абсурдизми — уже факт історії кіно та предмет постійного інтересу глядача. Після прем'єри в «Україні» стало зрозуміло, чому на Берлінському кінофестивалі під час демонстрації «Мазепи» глядачі залишали зал. Будь-який продукт візуального мистецтва має узгоджуватися зі згаданим критерієм магнетизму. Якщо це — надбання світової культури, то воно повинно інтригувати будь-кого, незалежно від країни чи національності.

І з «Мазепою» цього не сталося. Хіба що Богдан Ступка тримає на собі лицедійську частину фільмового громаддя: він переконливий в будь-якому образі. Тим часом більшість акторів наївні, як абітурієнти театрального інституту.

Фото з архіву «ГУ».

Тож про свіжість, новизну, так би мовити, авангард. Якщо камера тремтить, ніби в руках п'яного оператора на сільському весіллі, — це новаторський прийом, це круто, і нікому не зізнавайтеся, що ви спершу подумали про непрофесіоналізм. Якщо плівку порізано неочікувано, необгрунтовано — це нове слово в монтажі й аж ніяк не брак майстерності. Завантаженість стрічки колажами, муляжами, розписами, інсталяціями — це естетство, а не перебір засобів виразності.

Глядацьке нерозуміння ліпше списати на глядацьке ж невігластво і рятівне новаторство авторів. Зрештою, у пост-постмодерністську добу можна все. Ніхто не засудить за маскарадну суміш, в якій чимало фарсу, трохи епосу, трохи поетичного кіно, мелодрами, трагедії... Стосовно матеріальної культури, то тут також є оригінальні знахідки. Героїня з'являється до Мазепи у шкіряній білизні «садо-мазо», вдягненій на колготки. А на білосніжні неосяжні простирадла укладається в бойовому гримі.

Не позбавлене художності тягомотне некрофілійне милування трупами (жінок, дітей, дівчат та легінів). Переважає оперетковість, чекаєш — не дочекаєшся: ось-ось актори заспівають зворушливу арію. Особливо Мазепа, таке собі українське втілення Калігули. І ще — параноїк та шизофренік Петро I, у маренях уражений гомосексуальним коханням до свого ворога (уявляю, який галас здійняли б ми, українці, якби наших літописних героїв росіяни змалювали так само карикатурно). І підступний вар'ят — радянський маршал, на роль якого режисер призначив себе. І Карл — ще один істеричний державний муж... Усі вони тут по-своєму неповноцінні, й не дивуєшся, що в їхніх державах споконвіку бозна-що робилося.

...Авторська фантазія є авторська фантазія. Юрій Іл-ленко попередив зал, що це — власна версія, що це — не історичний трактат. І що режисер нікому не нав'язує свого бачення образу. Стрічка довга — так цим, пояснив режисер, можна також насолоджуватись. «Насолода від довжини» —так він сказав... Для дідуся Фрейда після перегляду знайшлося б чимало ребусів. Якби, звичайно, він не заснув, як я, аж три рази протягом сеансу — ще й на першому ряду, ще й під стократ посилений звук сучасного кінотеатру. Навмисно не вела мову про історичну канву та еротичні сцени. Про це надто багато писали, коли фільм ще ніхто не бачив, але всі обговорювали.

Ольга КЛЕЙМЕНОВА.

На знімку: кадр із фільму.

P. S. Відвідавши черговий перегляд нових європейських фільмів, переймаєшся заздрощами: чому вони можуть ТАК знімати — тонко, психологічно, цікаво, красиво, технічно? Якісно, одним словом. Без помпи. І без хороводів навколо видатного явища мистецтва.

2. Емілія Шиндлер: «Я не була жінкою його мрії...»

Подорож у нікуди

Але війна вже наближалася до кінця і ніхто не міг сказати, що буде з Шиндлерами, коли прийдуть переможці. Тому все було, як у фільмі: робітники фабрики плакали, прощаючись з ними. Але автомобіль, яким їхали Шиндлери, дуже скоро зупинив радянський солдат, який зняв з них наручні годинники. Іще через кілька кілометрів у них забрали й машину. Оскар вилаявся: там були сховані коштовності. Ще невідомо, чим би закінчилася зустріч з радянським патрулем, якби Емілію не покликала жінка. З'ясувалося, росіянка — повариха, яка працювала в них на кухні. Вона й пояснила своїм, що це — «хороші» німці.

Уже невдовзі, згадує Емілія, Оскар пив горілку з росіянами «за здоров'я Сталіна». Здавалося, він завжди знав цих людей, був своїм «у дошку» — жартував і сміявся, хоча вже перший перехожий міг би впізнати в ньому людину, котра ще недавно ходила в есесівському мундирі. І хто б став розбиратися...

«Дивовижно, як він умів використовувати ситуацію: був такий само комуніст, як і нацист. Але його заздоровні тости «за Сталіна» допомогли: нас відправили до відділення Червоного Хреста. Дорогою зустріли знайомих — інспектора промислових підприємств із дружиною, які прямували туди само. Усіх обшукали. У дружини інспектора знайшли пістолет і це вирішило її долю: її тут-таки на очах у всіх розстріляли. Я злякалася: в моїй сумці —документи і фотографії, на багатьох із яких Оскар — у мундирі СС. Вибравши мить, я жбурнула сумку в річку. Тому в мене майже не збереглося наших з Оскаром фотографій того часу.

Нам знову пощастило: Оскар випадково зустрів свою давню пасію Єву, яка дала нам притулок у своєму будинку. Але я вже не мала сил навіть обуритися, коли зрозуміла, що Оскар зраджує мені з нею. Війна змінює людей, моральні цінності, все і всіх. Єва допомогла перебратися до американської зони, де нас зустріли зі словами: «А ось і перші євреї. Ласкаво просимо!» Ми були такі стомлені й змучені, що навіть не заперечували...»

Без домівки, без грошей, без документів, без надії на те, що щось зміниться, вони прожили кілька місяців, поки Оскар не зустрів когось із своїх колишніх робітників. Той допоміг отримати паспорти для виїзду до Швейцарії. Неймовірно, але там Шиндлера розшукав представник організації з надання допомоги євреям «Jont» доктор Седлачек, котрий знав про його фабрику. Він посилав продуктові набори, які допомогли вижити.

Емілія була тут щаслива з Оскаром, мріючи про майбутнє з ним. Вона завагітніла, але дитину не виносила. Довелося робити операцію, після якої мати дітей вона вже не могла. Коли отямилася після наркозу, побачила усміхнене обличчя Оскара, який прийшов до неї з однією зі своїх давніх пасій — Гізою. І Емілія зрозуміла, що все починається спочатку. Особливо коли Оскар, отримавши від «Jont» 15 тисяч доларів, поїхав з Гізою відпочивати, не залишивши дружині ані цента.

Та повернувся він усе-таки до неї. З покаянною головою, але без грошей. І вона прийняла його. В 1949 році він запропонував поїхати до Аргентини, де, казали, можна було непогано влаштуватися. В день від'їзду він сказав, що Гіза також їде. В Емілії затужило серце: вона сподівалася, що в Аргентині буде його єдиною жінкою.

До Аргентини вони добиралися в каюті третього класу майже місяць. Буенос-Айрес зустрів їх теплом і сонцем, і Емілії це здалося добрим знаком, навіть попри те, що обоє вони не знали іспанської, в них не було домівки, нічого. Але Оскар швидко встановив зв'язок з єврейською громадою, і невдовзі їм запропонували оселитися в будинку з ділянкою землі в передмісті аргентинської столиці. Емілії було не звикати: вона виросла в селі. Оскар раптом загорівся ідеєю вирощувати нутрій, щоб продавати шкурки. Вона вже помітила: якщо він щось замислив, то переконати його неможливо.

Справа з нутріями, а для них, як з'ясувалося, в Аргентині геть непридатний клімат, прогоріла, загнавши підприємців у борги. Треба сказати, що Оскарові невдовзі стало нудно цим займатися і він більше був у столиці, залишивши нутрій на Емілію та кількох робітників. Продовжував зустрічатися з Гізою, і коли у хвилини відчаю вона вичитувала його, мовчав. Але в його очах вона читала: «Знаєш, кожен має жити, як йому живеться, треба використовувати кожен день». Він розумів, що завдає їй болю, але не міг інакше. Як казала Емілія пізніше, він був як дитина, підвладна своєму настрою, хоча й пережив такі страшні часи. Емілія стверджувала, що Оскар у житті був значно кращий, ніж актор-красень Лаен Нісон, котрий зіграв його у фільмі «Список Шиндлера». Вона знала, що пробачить йому все. І він це також знав.

У 1957 році стало відомо, що уряд Німеччини відшкодовує підприємцям частину грошей за втрачене майно. І Оскар почав збиратися в дорогу. Вони прожили разом 30 років, і Емілія не думала, що він їде назавжди. Але він поїхав, залишивши їй 90 тисяч доларів боргу — за нереалізовану ідею з розведення нутрій. Емілія у своїх спогадах дивувалася: завжди успішливий у справах у Німеччині навіть у найскладніші часи, в Аргентині він не зміг нічого добитися. Всі його наміри і спроби зазнавали фіаско.

Щоб розрахуватися з кредиторами, вона змушена була продати ферму і переселитися в квартирку в робітничому районі. Вона влаштувалася продавщицею до молочного магазину і ледве зводила кінці з кінцями. На її прохання про допомогу чоловік не реагував. Один раз він надіслав їй 200 марок. Пізніше вона дізналася, що Оскар отримав 100 тисяч марок відшкодування за фабрику з виробництва емальованого посуду. Але він писав їй листи, наприклад: «Я дедалі товстішаю. Це від їжі та хорошого вина». Після цього вона кидала листи у вогонь, не читаючи. Вона бідувала, не чекаючи ні від кого допомоги.

Оскар, який поселився у Франкфурті-на-Майні, дав про себе знати через майже 15 років: у листі він просив її підписати угоду на виробництво фільму про фабрику Шиндлера та про них, за яким їм мала перепасти чимала сума. Вона не хотіла цього робити, бо підприємницькі спроби чоловіка її більше не надихали. Проте підписала. А невдовзі прочитала інформацію в газетах, що Оскар Шиндлер помер у віці 66 років і похований в Єрусалимі. Це було його бажанням — останній притулок отримати в єврейській землі.

Що відчула Емілія тієї миті? Була вона для нього завжди чужа чи тільки тоді, коли він залишив її? І ще: чи були ті, інші жінки, до яких він ішов, кращі за неї? Вона не знайшла відповідей на ці запитання. Але точно знала одне: вона не була жінкою його мрії.

Прощання

Минуло ще багато років, поки вийшов на екрани фільм Стівена Спілберга «Список Шиндлера». Про Емілію Шиндлер ніхто не говорив, бо про неї мало хто знав. Адже навіть у свідоцтві про смерть її чоловіка було записано, що його сімейний стан невідомий, хоча вони не розлучалися.

Таки згадали, бо Спілберг надіслав їй люб'язне запрошення приїхати на зйомки частини фільму про тих, хто вижив, урятований Шиндлером, як... одну з них. Емілія спочатку відмовилася, але потім усе-таки поїхала. Коли Спілбергу сказали, хто ця жінка, він схопився за голову. А Емілія була впевнена, що її «забули» тільки тому, що їй належить частина грошей від продажу фільму (хоча права на його виробництво перепродувалися, вдова Шиндлера мала отримати чималі гроші). До речі, згодом було оголошено, що фільм «Список Шиндлера», який отримав сім «Оскарів», зазнав збитків — з мінусом у 13 млн. доларів. На всі заяви про права на гонорар вдови Шиндлера Спілберг відповів, що фільм збитковий, але він готовий допомагати їй з особистих коштів, якщо тільки вона відмовиться від усіх претензій...

...А тоді, в Єрусалимі, Емілія стояла біля могили Оскара, подумки розмовляючи з ним. Вона написала про це так: «Я нічого не можу тобі сказати, бо не знаю, чому ти залишив мене. Смерть — найкращий суддя, вона розсудить. Але ми ще одружені і я тобі все прощаю».

Емілія намагалася боротися за свої права, щоб отримати бодай якусь частину із грошей від прокату фільму, що належали їй, але її постійно обдурювали. Вже після виходу на екрани фільму «Список Шиндлера» до неї кинулися натовпи журналістів, які були вражені її бідністю: вона жила на свою маленьку пенсію.

Коли з'явився фільм, Німеччина почала платити їй 1300 марок, 30 доларів вона отримувала від уряду Ізраїлю. Коли в газетах з'явилися статті про неї та про її бідність, то знайшлися благодійники, які надсилали їй, скільки могли — хто 10 доларів, хто 50. Її запрошували до різних країн, але вона не завжди могла їздити через стан здоров'я: визнання прийшло надто пізно. Але якщо її кликали до Німеччини, то, попри недуги, вона збиралася в дорогу.

Уже наприкінці свого довгого життя, в один із приїздів до Берліна вона впала і зламала шийку стегна. Після цього її помістили до будинку престарілих, забезпечивши необхідний догляд і турботу. Одного разу медсестра повідомила, що до неї прийшов відвідувач —журналіст. Це був молодий чоловік — блондин з блакитними очима. Коли він привітався і посміхнувся, вона одразу згадала і ці очі, і цю посмішку, і свої молоді роки...

Так, це був син Шиндлера та його останньої коханки. Він сказав, що батько перед смертю віддав матері валізу з паперами — листами і документами. Там були також якісь списки. Увесь вміст валізи мати відправила до Ізраїлю, в музей Яд-Вашем, вважаючи, що саме там вони і мають бути...

Емілія зрозуміла, що Оскар і цього разу залишив її. Вона намагалася судитися, щоб відвоювати своє право бодай на це, але документи були вже на шляху до Ізраїлю. Тоді вона надиктувала Еріці Розенберг, котра стала її супутницею в подорожах по світу: «Я не знала, кого я ненавиджу більше: його чи себе, що не можу його забути. Я знову його бачу. Як довго може тривати кохання? Може, їй покладе край тільки смерть?..»

Емілія Шиндлер померла у 94 роки в лікарні під Берліном від інсульту. На її бажання похована в Баварії. На похороні були присутні кілька чоловік — офіційні особи та Еріка Розенберг...

Валентина ПИСАНСЬКА.

(Закінчення. Початок у №219 від 22 листопада 2002 року).

ФОТОФАКТ

Фото АП.

Після нещодавнього чергового виливу нафти в Середземне море сотні тварин та птахів загинули від отруєння. Цій морській чайці пощастило: вона, одна з небагатьох, потрапила до відновного центру «Ла каруно», що на півночі Іспанії.

Фото АП.

Саме такий був Пірс Броснан зі своєю напарницею Хайлі Беррі на прем'єрі нового фільму про Джеймса Бонда, що пройшла в королівському Альберт-холі в Лондоні. Увага публіки до показу була неймовірна. Щоб подивитися на нові пригоди агента 007, до Альберт-холу завітала сама Єлизавета II.

Поліція склала фоторобот Шекспіра

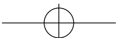
У Кельні відбулася виставка, на якій було представлено фотороботи визначних діячів світової культури. Її організував театральний факультет Кельнського університету спільно з Федеральним департаментом кримінальних розслідувань, який допоміг скласти фотороботи.

До експозиції увійшли зображення Шекспіра, Мольєра, Моцарта і ще шести визначних особистостей. Поліцейські, котрі створювали фотороботи, навмисне не стали стилізувати їх під реальні портрети й залишили зображення такими, якими вони могли б бути у кримінальних справах злочинців.

Не пощастило!

У США арештовано шахрая, який намагався привласнити собі головний виграш у федеральній вашингтонській лотереї, що становив 93 мільйони доларів. До дирекції лотереї зателефонував чоловік, який назвався жіночим іменем Хілларі Уоллс, і заявив про те, що він є володарем виграшного квитка. Саме під цим іменем його й було представлено в телевізійній програмі, присвяченій результатам розіграшу, як володаря головного призу.

Однак детективи із поліційного управління округу Пірс впізнали у щасливому переможці небезпечного злочинця, якого розшукують за цілу низку крадіжок та шахрайств. Його було затримано наступного дня в автомобільному салоні під час купівлі нової машини. В момент арешту злочинець був одягнений у жіночу сукню. Організатори лотереї не повідомляють, чи пред'являв шахрай виграшний квиток.

ОБ'ЄКТИВ

15 листопада. Майбутні модельєри львівської Академії мистецтв продемонстрували моделі, що вирізнялися оригінальними концепціями і нетрадиційними матеріалами.

16 листопада. Прес-служба Президента України повідомила, що Леонід Кучма підписав Указ про відставку уряду на чолі з Прем'єр-міністром Анатолієм Кінахом.

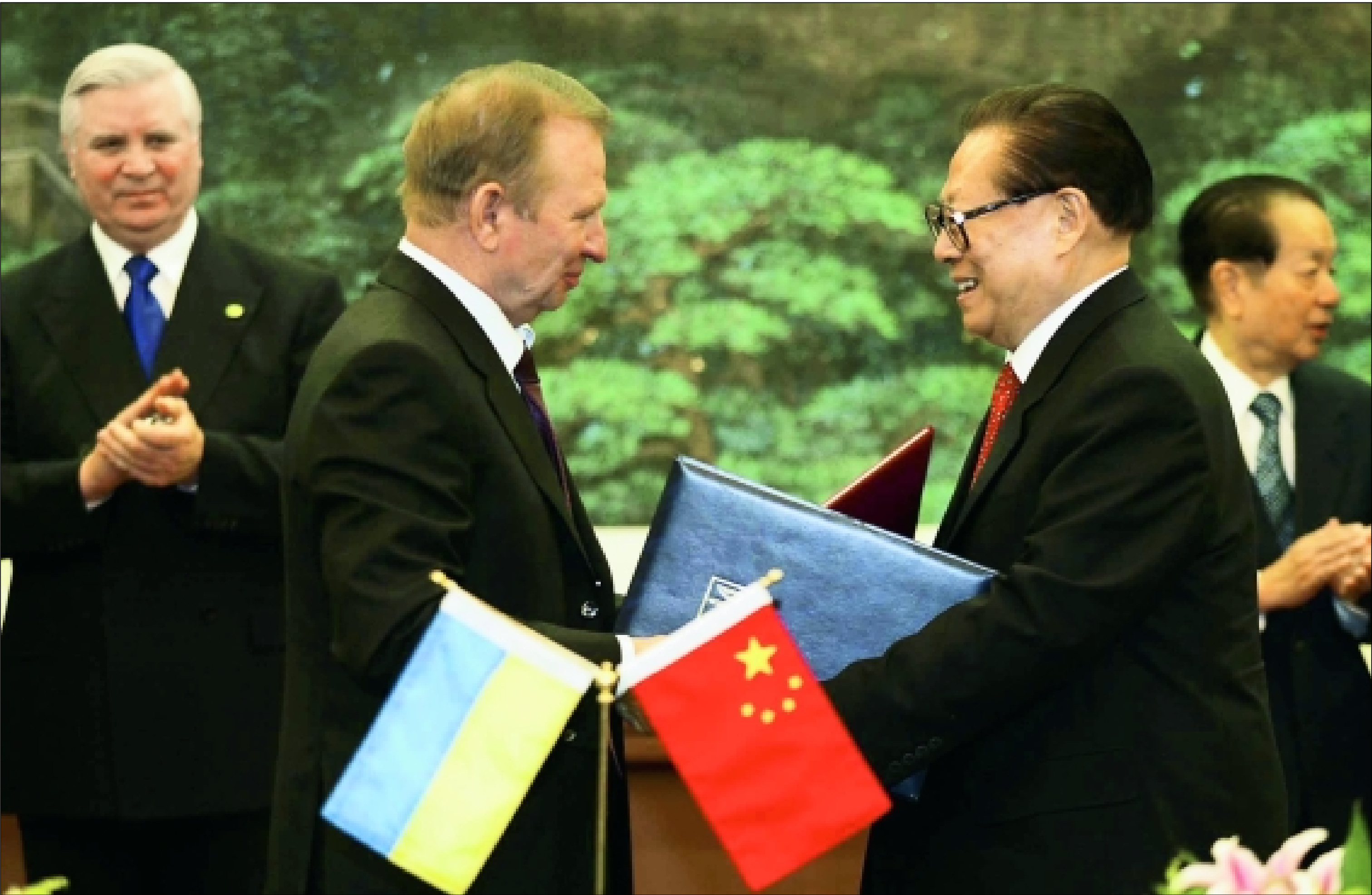
17 листопада. В рамках святкування міжнародногро Дня студента в столичному БК КПІ пройшов фестиваль «Рок-екзистенція».

19 листопада. Вчителі пікетували Верховну Раду, адже їхня мінімальна заробітна плата становить 167 гривень і є однією з найменших в Україні.

18 листопада. В Україні знову заговорили про зниклого кілька тижнів тому директора інформаційного агентства «Українські новини» Михайла Коломійця.

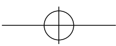

20 листопада. Завершився триденний офіційний візит Президента України Леоніда Кучми до Китайської Народної Республіки.

21 листопада. На пленарному засіданні Верховної Ради більшість проголосувала за кандидатуру Віктора Януковича на посаду Прем'єр-міністра України.

Сім днів із життя країни очима фоторепортерів Олександра КЛИМЕНКА, Сергія КОВАЛЬЧУКА, Анастасії СИРОТКІНОЇ, Укрінформу, УНІАН

ГЕТЬМАНАТ

Актуальні роздуми над статтями з новітніх українських історичних словників та малої енциклопедії «Українське козацтво»

(К. «Генеза». З. «Прем'єр», 2002 р.)

Рембрандт. «Нічна варта» (1642)

«Було колись — запорожці вміли панувати...»

До гетьмана Петра Сагайдачного, метою якого було досягти входження України на правах автономії в союз Польщі та Литви, одним з перших козацьких вожаків, хто мав державотворчі амбіції, був Іван Підкова. 1577 року його проголосили господарем Молдавського князівства. Турецький султан посилав проти козаків кілька експедицій, але вони були успішно відбиті. І лише об`єднані сили союзників Туреччини в південному регіоні змусили козаків відступити в Україну. Іван Підкова був по-зрадницькому схоплений й страчений у Львові за наказом польського короля Стефана Баторія.

«Знаю одне: я завжди мужньо і як чесний лицар боровся проти ворогів християнства, і мав я єдине бажання — бути опорою й захистом проти невірних...» — сказав Іван Підкова перед стратою. Тарас Шевченко у вірші «Іван Підкова» написав:

Було колись — в Україні ревіли гармати;

Було колись — запорожці вміли панувати...

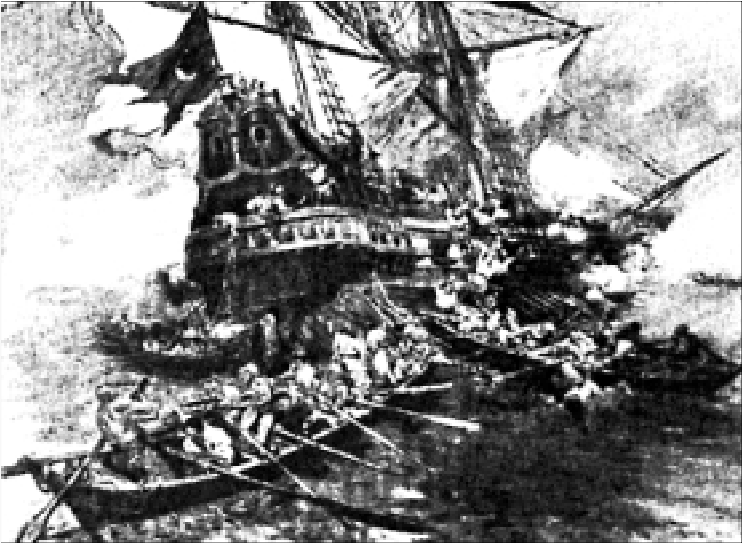
Видатною постаттю в козацькому літописі XVI століття був і католицький єпископ в Україні Йосип Верещинський (бл.1530 — 1598). Він був переконаним прихильником антитурецької коаліції й організації хрестового походу проти «невірних», посилав свої проекти європейським державним діячам, врешті московському царю Федору Івановичу. Проте жодної підтримки не знаходив. Навпаки, кримський хан влаштував за ним «дике полювання» й, очевидно, єпископа схопили б, якби не козацький загін, що врятував його. Саме в запорожцях Й. Верещинський побачив ту збройну силу, яка здатна зупинити турецько-татарську навалу. Першою пропозицією єпископа королю Польщі було перетворення Війська Запорозького в регулярну армію. Другим проектом пропонувалося створити на Задніпров`ї рицарський орден. Але найрадикальнішим проектом була ідея створення автономного козацького князівства у складі Речі Посполитої. Під контроль козаків пропонувалося передати все Лівобережжя, яке розподілялося між 13 полками — не лише військовими підрозділами, але й адміністративними одиницями.

Пізніше єпископ подав проект про перенесення столиці Польщі з Варшави до Києва, щоб «назавжди убезпечити від Москви не тільки всю Руську землю, а й Корону Польську». Але, повторюся, жоден проект Й. Верещинського ніхто не підтримав.

Йосип Верещинський також першим обґрунтував етнополітичну теорію українського народу, яка базувалася, зокрема, на понятті безперервності тисячолітньої української історії.

Паралельно з пропозиціями невгамовного й енергійного католика-єпископа виникла ідея утворення Бузько-Дністровського війська, план якого подав королю Сигізмунду III (1596 р.) гетьман Северин Наливайко. Буферна держава між Дніпром та Дністром теж мислилася як мілітарна перепона на шляху турецько-татарських військ.

Як наголошують автори збірника «Незнайома Кліо» (науковий редактор академік В. Смолій), «задовго до основоположників теорії модерної української самостійності Ю. Бачинського, М. Міхновського та В. Липинського, козацький гетьман Наливайко теоретично обґрунтував потребу створення передмодерної козацької республіки, яка на той час могла існувати лише під зверхністю якогось із монархічних дворів Європи. С. Наливайко був козацьким гетьманом лише протягом одного 1596 р., але за цей короткий проміжок часу встиг зарекомендувати себе не лише як практик поширення козацького устрою на всій Україні, а й як визначний теоретик автономістського розвитку Війська Запорозького».

М. Самокиш. «Абордаж турецького корабля козаками»

До речі, С. Наливайко був одним з перших козацьких гетьманів, яких запрошували на службу до себе монархи Центрально-Східної Європи.

Як і раніше, польський король не лише не підтримав представлений проект, навпаки — послав в Україну польську армію. Гетьмана Северина Наливайка підступно схопили і стратили.

Гетьман Петро Сагайдачний не подавав королю жодних проектів, він творив українську державу. До речі, 1621 року королевич Владислав за успіхи в битві під Хотином подарував козацькому ватажку інкрустований золотом та діамантами меч. Ця нагорода видатного полководця збереглася до наших часів. У краківському музейному комплексі королівського замку на Вавелі зберігається «Меч гоноровий П. К. Сагайдачного, гетьмана козацького».

У XVI—XVII ст. в Україні сформувалося кілька концепцій політичного устрою

Сучасний історик С. Полтавець виділяє п`ять основних концепцій політичного устрою українських земель. Перша передбачала визнання можливості й доцільності існування України у складі Речі Посполитої як автономної одиниці. Її прихильниками були представники української шляхти та духовенства, насамперед Адам Кисіль, Петро Могила, Сильвестр Косів. Ця концепція базувалася на нібито наявній у свідомості українського суспільства ідеї монархізму. Богдан Хмельницький теж схилявся до утвердження спадкової монархічної влади.

Друга концепція державного будівництва — утворення Великого князівства Руського поза межами Речі Посполитої. Автором її був Юрій Немирич. Вищу освіту він здобував в університетах Лейдена, Базеля, Оксфорда, Кембриджа, Парижа, виховувався в дусі європейського протестантизму, був непримиренним противником Московії як носія азійської форми влади, опертої передусім на насилля й жорстокість. Його ідеалом державного устрою були Швейцарія та Нідерланди. 1646 року Ю. Немирича як прихильника протестантизму позбавили частини маєтків й засудили до вигнання з Польщі. Він автор Гадяцького трактату, в основу якого покладено ідею автономного Великого князівства Руського, яке входило б до федерації з Литвою та Польщею на рівноправних засадах. Ю. Немирич вважав, що оточена ворогами Україна поки що не здатна існувати як самостійна держава. У майбутньому такі часи настануть.

Зміст третьої концепції зводився до утворення козацької держави на києворуських традиціях. Уже з часів гетьмана П. Сагайдачного козацька еліта бачила себе провідником національних інтересів України.

Четверта концепція будувалася на визнанні принципу двовладдя: на чолі держави стоять гетьман та митрополит.

П`ята концепція — москвофільська. Вона знайшла своє вираження в Березневих статтях 1654 року, якими передбачався вхід України в склад Московії.

Отже, політичне життя України розвивалося в руслі європейських суспільних ідей й народження гетьманської козацької держави Богдана Хмельницького — Війська Запорозького, що було закономірним явищем.

Невідомий художник. «Вбивство у 1618 р. уніатського священика Антонія Грековича»

Одвічний ворог міжнародного співробітництва — великодержавний шовінізм

Випереджаючи події, зауважимо, що в XVI—XVII ст. існування України в рівноправному союзі з європейськими державами було найоптимальнішим варіантом. Та жоден з сусідів не був готовий до цього кроку. Найперше Польща, провідники якої не могли допустити навіть думки про рівноправні стосунки з козаками. Цікаво, що і Польща, й Московія декларували свою спадкоємність щодо Києворуської держави від Чорного моря до Північного Льодовитого океану, але вони дружно заперечували право українців бути третім претендентом. Козацьким гетьманам були ближчими намагання правлячої еліти Великого князівства Литовського об`єднати в одну державу поляків, українців та литовців.

Ю. Логвин. «Гетьман П. Сагайдачний»

Ось чому так часто (лише від 1385 по 1501 рр. підписувалося вісім відповідних угод), особливо з дедалі зростаючим втручанням Московії у внутрішні справи сусідів, виникали спроби укласти унію трьох народів. Наприклад, 10 січня 1569 року в Любліні литовська, польська та українська делегації зібралися на спільний сейм, метою якого було утворення об`єднаної держави. Литовці та українці ратували за федерацію, поляки виступили за входження і литовців, і українців в Польську державу. Зрозуміло, що делегації Литви та України залишили сейм. Проте 1 липня того самого року сейм продовжив свою роботу в початковому складі і врешті-решт була підписана унія на федеративних принципах —утворилася Річ Посполита в межах «від моря до моря». Єдиними були гроші, військо, податки, зовнішні кордони.

На шляху до утвердження й зміцнення новоствореної держави став все той же ВЕЛИКОДЕРЖАВНИЙ ШОВІНІЗМ. Ідеологом, який посіяв чвари між трьома сусідніми народами, був теолог-ієзуїт ректор Віленського університету Петро Скарга, який заперечив право української мови бути мовою церкви і взагалі культури. Книга П. Скарги «Про єдність Божої церкви під одним Пастирем» (1577 р.) була адресована князю К. Острозькому, який посідав визначне місце в союзній державі. Відповіддю П. Скарзі було зміцнення позицій Острозької академії (заснована 1576 р.) й утворення при ній науково-видавничого центру. Вже 1581 року побачила світ острозька Біблія — справжній поліграфічний шедевр слов`янського книгодрукування.

Гостре релігійне непорозуміння між православною та католицькою конфесіями призвело до розколу і в державному, і в політичному та культурному житті. Наступ католицизму тривав, і 23 грудня 1595 року у Ватикані Папа урочисто прилучив православну церкву до римської. «... Бачу, що все це веде до загибелі корони Польської, — писав К. Острозький до короля Жигмонда III, — бо за цим нікому вже не гарантовані його вільності і права, невдовзі наступить час великого замішання...»

Так розпочалося велике протистояння, непорозуміння, ворожнеча і насильство, в якому обом сторонам судилося стати жертвами власного фанатизму і затятості. Українське козацтво було покликане на історичну арену самим життям. Після гетьмана П. Сагайдачного на захист віри та давніх вольностей виступив гетьман Тарас Федорович. Він перший звернувся до народу з Універсалом, в якому закликав до нещадної боротьби з поневолювачами.

Затим були виступи козаків під проводом кошового отамана І. Сулими, гетьмана П. Бута... Польські війська жорстоко розправлялися з повстанцями. До виступу Богдана Хмельницького залишалося десять років, які ввійшли в польську історію як «золоте десятиліття спокою».

Про козаків писав Ф. Рабле в романі «Гаргантюа і Пантагрюель»

Ми вже згадували про дослідження сучасного літературознавця Д. Наливайка «Козацька християнська республіка: Запорозька Січ у західноєвропейських літературних пам`ятках» (1992 р.). Не менш цікаві дані наводить і Ю. Терещенко в книзі «Україна і європейський світ»(1996 р.).

Відомий французький письменник доби Відродження Ф. Рабле в романі «Гаргантюа і Пантагрюель» згадує про європейську державу Русь-Україну. Московію він зараховує до Азії. Філософ-гуманіст М. Монтень в «Есе» використовує два епізоди з української історії — війни київських князів з польським королем Болеславом Хоробрим та напади турків на Україну. Про українців, як окремий народ, розповідає широко поширена в Європі книга учня Тіціана — Чезаре Вечеллі. На карті відомого французького купця Мотіеля чітко виписані кордони країни «Uckrania». 1619 року побачило світ видання «Держави, королівства і князівства світу», якою користувалися дипломати, зокрема на нарадах Вестфальського конгресу після закінчення Тридцятилітньої війни, де Україні відведено достатньо місця. Звичайно, треба згадати добре відомі описи нашого краю, зроблені мандрівниками А. Контаріні, С. Герберштейном, Б. Віженером та іншими.

Р. Штейн. «Запорожці на розвідці»

Історики, і сучасні, і давні, часто вдаються до порівнянь багатьох епізодів української історії з літописом подій, наприклад у Нідерландах. В їх об`єднаних провінціях знаходилися «справжні скарби і рудники, там справжня Індія, яка давала імператору можливість вести війни, яка зберегла йому державу, добробут і вплив». Так, як ставився до Нідерландів імператор Карл V, так ставилися до України й польські королі — багатий дніпровський край був справжнім «ельдорадо» для польської держави.

Історик Н. Полонська-Василенко — автор двотомної «Історії України»

Уважно вдивимося в обличчя стрільців капітана Баннінга Кока та лейтенанта Віллема ван Рейтенбурха на знаменитому полотні Рембрандта «Нічна варта» (1642 р.). В них той же патріотизм, рішучість захистити свою землю, з якими воювали з поневолювачами українські козаки. Й це не дивно — європейці XV—XVII століть були єдині в прагненні вибороти свободу й утвердити власні незалежні держави.

«Благородні й вільні рицарі, — йшлося у зверненні до запорозьких козаків короля Швеції Густава-Адольфа 25 червня 1631 року, — мужі хоробрі, володарі Дніпра і Чорного моря...».

На Січі на Запорожжі побували посли Австрії, Трансільванії, Польщі, Московії та інших країн. Вони визнавали козацьке військо за кращу європейську армію.

***

До місця тут згадати й про вірш французького поета Гійома Аполлінера «Відповідь запорожців турецькому султанові»:

Царя небесного харцизе

Високорогий сатано

Не годимося ми в підлизи...

Лист запорозьких козаків був адресований турецькому султану Магомеду IV (1642—1692 рр.). Вільгельм-Володимир-Аполлінарій Костровицький (такі справжні ім`я та прізвище Гійома Аполлінера) все життя цікавився історією Польщі й України. До речі, текст козацького послання 1913 року було включеіно до поважної німецької антології «Грубе листування».

Віталій АБЛІЦОВ.

Продовження. Початок у №№ 163, 168, 173, 178, 183, 188, 193, 198, 203, 208, 214.

С. Наливайко був одним з перших козацьких гетьманів, яких запрошували на службу до себе монархи Центрально-Східної Європи

ДАЛІ БУДЕ

НАРОДНИЙ КАЛЕНДАР

Хто в листопаді не мерзне, тому й коло Йордану нічого біда не зробить

27 листопада — Пилипа, Заговини, запусти на Пилипівку. У цей вечір, напередодні пилипівського посту, готують смачну обрядову вечерю. Жінки починають прясти кужіль на полотно. Якщо хмарно або сніжно — травень буде негожий.

28 листопада — Пилипівський піст, Пилипівка. Якщо в цей день лежить сніг, то долежить до повені. Яка ніч у Пилипівку, такий день у Петрівку.

Прикмети листопада

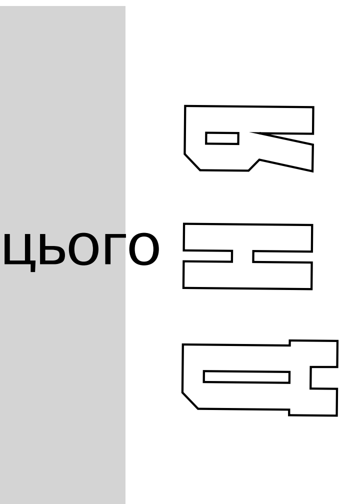
- Перед негодою індички горбляться.
- Якщо наприкінці осені чи на початку зими почуєте, як вранці тетеруки токують, — зима не за горами: за день-другий випаде сніг.
- Якщо в листопаді появляються комахи — зима буде теплою.
- Перший тривкий сніг випадає на ніч, денний сніг довго не затримується.
- Якщо перший сніг упав на мокру землю — залишиться, на суху —скоро зійде.

Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

Міккі Маус на середньовічній фресці

На церковній фресці в австрійському містечку Мальта знайдено зображення... Міккі Мауса, датоване початком XIV століття. Відомий персонаж мультфільмів намальований поруч з фігурою святого Христофора, котрого на різних зображеннях часто оточують тварини та мешканці моря. На фресці Міккі Маус, мабуть, є бобром чи горностаєм.

Місцева туристична асоціація вже думає про те, щоб заробити на цьому відкритті. Цілковита схожість знайденого бобра чи горностая з Міккі Маусом так вражає, що концерн Діснея може втратити авторські права на мишеня!

- 1872 р. Народився український математик академік Георгій Пфейффер.
- 1905 р. У Києві створено перші профспілки.
- 1917 р. У більшовицькій Росії скасовано стани та цивільні чини.
- 1945 р. Укладено таємний радянсько-чехословацький договір "Про видобуток уранових руд у Чехословаччині та їх поставки до СРСР".
- 1963 р. У Римі засновано Український католицький університет.
- 1983 р. Помер Микола Бажан, поет, багаторічний головний редактор українських енциклопедій.

АСТРОЛОГІЧНИЙ ПРОГНОЗ

з 25 листопада по 1 грудня 2002 року

Цей тиждень добре було б використати для планування нових справ. Дуже доречно внести конкретні зміни до їх первинного бачення. Якщо ви маєте конкретні ділові пропозиції та ініціативи, будьте готові самі розпочати втілення їх у життя.

ОВЕН. Важливе місце протягом цього тижня займатиме інтелектуальна діяльність і все, що пов'язано з новою інформацією щодо невивчених питань та сфер діяльності. Намагайтеся не залишатися на самоті: сумніви можуть зіпсувати настрій.

ТЕЛЕЦЬ. Якщо ви плануєте поліпшити свої житлові умови або створити вдома більше комфорту, то ваша половина може виділити для цього кошти або ви можете отримати позику чи взяти гроші у борг під спорудження будинку або квартири. Але будьте уважними, обговорюючи умови та підписуючи документи, аби уникнути неточностей і помилок.

БЛИЗНЯТА. З вами прагнутимуть співпрацювати, завдяки чому ви зможете значно розширити коло своїх знайомих. Усе це принесе вам користь негайно і відкриє перспективи в майбутньому. Можливо, познайомитеся з новими партнерами.

РАК. Якщо ви творчо виконували свої повсякденні службові обов'язки, то цього тижня побачите результат, який приведе до успіху і, можливо, до підвищення зарплати. Ті, хто шукає нову цікаву і добре оплачувану роботу, знайдуть її. Успішними будуть оздоровчі процедури.

ЛЕВ. Оточення сприйматиме вас як людину авторитетну і поважну. Прояв приязності та покровительства сприятиме підвищенню вашої популярності. Використайте цей час для організації виставок та презентацій. Кохана людина й діти будуть джерелом вашого натхнення та піднесеного настрою.

ДІВА. У цей період ви можете вдало вирішити майнові справи, обзавестися престижною власністю або придбати щось цінне для дому. Домашня праця і сімейні турботи займатимуть у цей період центральне місце. Залишитесь вдома у приємній самоті і зможете зайнятися розвитком своїх прихованих здібностей і талантів.

ТЕРЕЗИ. Цікаві знайомства, зустрічі та зв'язки з відомими і популярними людьми подарують вам нові надії та мрії. На цьому тижні ви можете зайнятися плануванням свого майбутнього. Якщо вам запропонують їхати туди, де ви вже були, не відмовляйтеся, будь-яка поїздка відкриє перед вами нові перспективи і можливості, подарує нових друзів та покровителів.

СКОРПІОН. Ви будете зосереджені на своїх матеріальних проблемах. Цей тиждень сприятиме зростанню ваших прибутків та будь-яким іншим фінансовим надходженням. Зайняті у власному бізнесі зможуть укласти вигідну і тривалу угоду, що розширить вашу справу. Ті, хто шукає нову перспективну та престижну роботу, можуть її знайти.

СТРІЛЕЦЬ. Цього тижня вам варто продемонструвати свої здібності, рішучість та творчий підхід. Завдяки цьому зможете отримати цікаві перспективні пропозиції, пов'язані з розширенням інтелектуальної діяльності. Ви можете стати лідером або представником якоїсь групи людей у контактах з іноземцями або за кордоном.

КОЗЕРІГ. Успіхи, яких ви досягнете, будуть приховані від інших. Ви усвідомлюєте, якою великою є ваша внутрішня сила і можливості. Не варто демонструвати свої справжні наміри та інтереси. Ви можете отримати старий борг, матеріальну допомогу або позику з прихованих джерел чи від людей, які не хочуть афішувати свою допомогу.

ВОДОЛІЙ. Цього тижня ви можете істотно наблизитися до здійснення своєї мрії, ставити перед собою престижні цілі, перед вами відкриється перспектива. Але не слід діяти самому: друзі або однодумці підтримають і допоможуть вам. Ви можете розширити зону співпраці, отримати цікаві пропозиції від заможних клієнтів.

РИБИ. Цей тиждень ви запам'ятаєте як дуже важливий для вас, можете визначити для себе нову мету або ж наблизитеся до досягнення поставленої раніше. Можливо, на вас чекає успіх у професійній, громадській або самостійній діяльності. Результатом цього може виявитися поєднання різних посад і розширення фронту робіт. У когось з'явиться домашній улюбленець.

Фото УНІАН.

ЦЕ ЦІКАВО

Сумка... під спідницею

Сучасна жінка не уявляє свого життя без маленького доповнення до свого костюма — сумочки. Ніхто з нас навіть уявити собі не може, що колись модниці носили сумочки... під спідницями. Щоправда, спідниці тоді були досить широкі, та й сумочки мали вигляд невеличкого мішечка.

Пізніше мішечки почали прикріплювати до паска поверх спідниці, причому їх могло бути кілька, різних кольорів і розмірів. Потім у моду ввійшли кисети, і лише на початку XIX століття — ридикюль на довгому шовковому шнурку, який носили на руці. Ще століття було потрібне для вдосконалення ридикюля, і з'явилися шкіряні сумочки різних кольорів і розмірів. У наш час сумочка відбиває внутрішній світ жінки — від ділової або елегантної сумки до об'ємних, з великою кількістю відділень і кишеньок.

ЗООХАЩІ

Фазани, кажеш?..

Фауна Глухівського району Сумської області поповнилася новим видом птахів — до півсотні фазанів випущено на поля краю. Донині на Сумщині їх ніколи не було.

Ініціатором розведення фазанів у районі став директор агропідприємства «Шалигінське» Микола Козлов. Ще на початку літа господарство разом з Глухівською районною організацією товариства мисливців і рибалок закупило сотню пташенят та два десятки дорослих особин. Згодом птахів почали готувати до самостійного життя, а нещодавно частину красенів випустили на волю. Решту залишили в «Шалигінському» для подальшого розведення, **повідомляє агентство УНІАН.**

СМАЧНОГО!

Гарбуз із горіхами

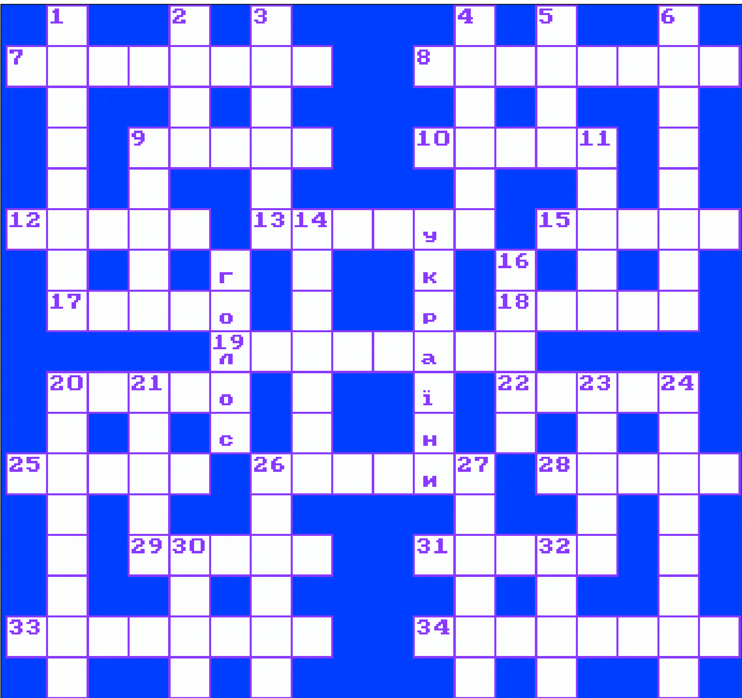
Півкіла гарбуза залийте гарячою водою, варіть під кришкою 20—30 хвилин, тоді вийміть з каструлі і остудіть. Склянку чищених волоських горіхів гарненько подрібніть і змішайте з цукровою пудрою. У гарячій переварeній воді розпустіть дві столові ложки меду і півсклянки цукру. Зварений гарбуз дрібно наріжте і змішайте з подрібненими горіхами і приготованим сиропом. Страву подавати холодною.

Оладки з гарбузом

Ретельно розмішайте кисляк з яйцями, борошном і содою. Додайте у тісто протертий на крупній тертушці гарбуз. Перемішайте. Невеликі оладки кладіть ложкою у розігріте масло, перевертаючи, підсмажте з обох боків. Подавайте гарячими, поливши фруктовим сиропом або соусом.

Мал. Володимира КАЗАНЕВСЬКОГО.

КРОСВОРД

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 7. Район підготовки військової операції. 8. Оптичний прилад для одержання збільшених зображень на екрані. 9. Велика циліндрична посудина. 10. Приміщення для виступів музикантів та співаків у Стародавній Греції. 12. Доброчесність, чеснота, моральність. 13. У міжнародному праві — становище, стан. 15. Пора року. 17. Південна злакова рослина, схожа на просо. 18. Закон відплати в індійських релігійно-філософських системах. 19. Помічник викладача під час лабораторних занять. 20. Висловлена у стислій формі політична вимога. 22. Територіальна одиниця. 25. Колючий кущ родини розових. 26. Виступ, що завершує горішню частину стіни. 28. Горюча, багата на алкоголь рідина. 29. Хліб з ячмінного борошна. 31. Комедіант. 33. Жриця давньоримської богині домашнього вогнища Вести. 34. Матеріал, призначений для подальшої промислової обробки.

ПО ВЕРТИКАЛІ: 1. Організм, позбавлений пігментації. 2. Важка позитивно заряджена частина атома. 3. Дикий шафран. 4. Одиниця виміру температури. 5. Заборона, яку накладає верховна державна влада на рішення нижчого органу. 6. Пристрій для розпилення рідини. 9. Герой у деяких східних народів. 11. Невелика прісноводна риба ряду окунеподібних. 14. Підвищення для виступу промовців. 16. Виконавець ролей у театральних виставах. 20. Солдат або офіцер добірних піхотних чи кавалерійських частин. 21. Верхнє внутрішнє покриття у приміщенні. 23. Олійна та кормова рослина. 24. Пташеня горобця. 26. Ім'я, дане тварині. 27. Добуте на полюванні. 30. Швидкий біг коня. 32. Хлібороб у стародавній Спарті.

Склав Іван СОБКО.

КАМПАНІЯ

Боротьба за Джомолунгму

Закріпити офіційну назву Джомолунгма за найвищим піком планети вимагає китайська громадськість.

У травні 2003 року святкуватимуть півстоліття першого сходження на вершину світу — Еверест. «Це найслушніший час визнати її тибетське ім'я Джомолунгма, що означає «божественна», — зазначено в коментарі газети «Чайна дейлі». Мешканці Тибету дали назву цій вершині задовго до того, як британці дізналися про її існування і нанесли на свої мапи.

Перше офіційне згадування про Джомолунгму зустрічається в китайському атласі усіх імператорських територій «Кансі», опублікованому 1721 року. А після першого сходження новозеландця Едварда Хілларі та провідника Тензина Норгая китайський уряд офіційно оголосив, що назва найвищого піку планети — саме Джомолунгма, а не Еверест. Однак тоді цю заяву Захід знехтував.

«Чайна дейлі» наводить слова тибетських учених: «Необхідно, нарешті, щоб Захід пошанував нас, тибетців, визнавши найвищу гору в світі під її тибетською назвою». На їхню думку, англійська назва багатьох уводить в оману, і люди гадають, що ця вершина десь в Європі чи Америці, **повідомляє агентство «Інтерфакс».**

Відповіді на кросворд від 16 листопада

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 2. Кулик. 6. Саба. 7. Абат. 10. Бант. 11. Аматі. 12. Алея. 16. Курага. 17. Капела. 20. Семафор. 21. Рослина. 22. Мономах. 25. Нірвана. 28. Сейнер. 30. Коник. 32. Полива. 33. Ложа. 34. Репер. 36. Арка. 37. Ліга. 38. Екер. 39. Легат.

ПО ВЕРТИКАЛІ: 1. Мастика. 2. Каталог. 3. Ляда. 4. Каніфас. 5. Канарок. 8. Баклага. 9. Перепел. 13. Туше. 14. Плутанина. 15. План. 18. Брухт. 19. Принц. 23. Овен. 24. Обніжок. 26. Волошка. 27. Нива. 29. Ротація. 30. Квартал. 31. Квартет. 32. Панацея. 35. Плуг.

Голос України

Редактор номера Віталій СУДДЯ.

Редколегія: Леонід БРОВЧЕНКО, Анатолій ГОРЛОВ, Сергій ДЕМСЬКИЙ, Віталій ЖЕЖЕРА, Іван ІЛЛЯШ, Світлана ПИСАРЕНКО, Віталій СУДДЯ.

Головний редактор Анатолій ГОРЛОВ.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання—КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Ціна договірна

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Передплатні індекси: для індивідуальних передплатників — 40224, для підприємств і організацій — 60955. Загальний тираж 159000.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України»

Зам. 0311218. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-84-92; телефакс — 234-72-54; відділ реклами — 449-72-53, 441-89-34, 441-89-44; телефакс — 449-85-62.

E-mail: mail@golos.com.ua — загальний
reklama@golos.com.ua — відділ реклами
let@golos.com.ua — відділ листів
foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій
Internet: http://uamedia.visti.net/golos

При підготовці матеріалів використовується інформаційно-пошукова система Верховної Ради України «Законодавство»